

KUSTBON

Nr 3 Årgång 23

ORGAN FÖR
ESTLANDSSVENSKARNA I SVERIGE

Oktober 1966

Rågö folkdanslag på hembygdsdagen 21 augusti i Saltsjöbaden.

Utgiven av Svenska Odlingens Vänner

Ansvarig utgivare: *Edvin Lagman*

T. f. redaktör: *Viktor Aman*

Redaktionssekreterare: *Lars Broman*

Red. och exp. Eknäsvägen 2, Stockholm K

Kustbons postgiro: 19 72 07. Tel. 53 16 37

Utkommer 1966 med fyra nummer

Prenumerationspris 1966 10 kr

Annonpris: 1/1 200:—, 1/2 115:—, 1/4 60:—

1/8 35:—

Förlovnings-, vigsel- och födelseannonser 5 kr.

Dödsannonser 50 kr.

Härnösand 1966 - Härnösands Boktryckeri AB

Svenska Odlingens Vänner

hälsar Er välkommen till

HÖSTSAMKVÄM

lördagen den 19 november kl. 19.00

i Margaretaskolans festvåning

Adolf Fredriks Kyrkogata 10, Stockholm

Anders Aspelin talar om den gamla hembygden

Lars Lindström visar färgbilder från en resa till Kanarieöarna

Pianosolo — Kaffe

Pris 7 kr

STYRELSEN

Innehåll

Några glimtar ur den estlandssvenska folkskolans kulturkamp av —n —g	2
En resa till Reval av Aug. Stenberg	4
En midsommarafton av K. Hammerman	5
Helgerna hos oss av Edvin Lagman	6
Bilder från hembygdsgdagen	8
Årsberättelse	10
Johan Lindkvist. In memoriam av Kat. Hammerman	11
Tomas Friberg. In memoriam av Ivar Poell	11
Avlidna	12
Bemärkelsedagar	16

NÅGRA GLIMTAR UR DEN ESTLANDSSVENSKA FOLKSKOLANS KULTURKAMP STRAX EFTER SEKELSKIFTET.

Ingen kommer ifrån minnesbilderna och intrycken från barndoms- och uppväxtåren. (Elmar Nyman). Livligast upplever jag min folkskoletid. Det var en dramatisk tid. Själva inskrivningen i folkskolan var känsloladdad. Kyrkoherden, en stor, imponerande och mäktig man, ledde själv inträdesförhöret. Han talade högsvenska, som vi knappast förstod. Att stava och att lägga ihop lärde mig min mor, medan hon satt vid spinnrocken och spann garn till både skjort-, kostym- och lakansväv. Att kunna läsa var emellertid inte nog. Kyrkoherden fordrade, att barnen, som var i 10-årsåldern, skulle kunna Fader vår, budorden och stycken ur Bibliska berättelser utantill. Min mor

hade lärt mig de tre första huvudstyckena ur Martin Luthers lilla katekes jämte några bibliska berättelser. Kyrkoherden förhörde mig på tredje trosartikeln och Jesus välsignar barnen. Jag klarade mig. Hur många gjorde det? Jag har ofta undrat vem av oss inblandade det var mest synd om, småttingarna som skulle börja skolan med att rabbla upp dessa för barnen så obegripliga saker ur katekesen, eller var det kanske mest synd om kyrkoherden, som hade till uppgift att verkställa denna omänskliga procedur. Var det ens föreskrivet av skolmyndigheterna? Förhöret gick ju inte endast ut över småttingarna. Det gällde minst lika mycket mödrarna, som bar ansvaret för barnens prestation under förhöret. Det var få som lyckades, men inskrivna blev alla i vilket fall som helst. Dramats Ouvertyr var spelad och ridån gick upp.

Skoldagen varade i sju timmar inklusive en timmes middagsrast. Ett svårt och bångstyrt ämne var ryska språket. För de elever som inte kunde påräkna hjälp hemifrån var ämnet rena tortyren. Utan att riktigt kunna läsa svenska fick man omedelbart sätta igång med läxor i ryska. Bokstäverna såg högst underliga ut och uttalet krångligt. Tårar och åter tårar rann i strida strömmar över små bleka barnakinder och blandade sig med de krabbliknande tecknen i boken. Översättningsövningarna av ryska till svenska kunde ibland bjuda på dråpliga poänger. En flicka i en högre klass skulle översätta ordet: tsaritsa. Tsaritsa — kråka, sade jäntan. Läraren hajade till. Det där kunde stå dig dyrt, menade han. Tsaritsa betyder nämligen drottning. Hela undervisningen skulle skötas på ryska, utom kristendomskunskap. Man läste utantill bibliska berättelser jämte

Luthers lilla katekes. En timmes modersmålsundervisning förekom också dagligen som bestod i läsning och avskrivning. I läseboken, Rodhes ABC-bok, förekommande dikter lästes utantill. Läroboken i matematik var på ryska. Barnen måste lära sig den ryska terminologin. När inspektören, som inte talade annat än ryska, övertog förhöret måste barnen både förstå frågan och avge ett nöjaktigt svar. Det gällde att rädda lärarens heder också. Han hade ju för det mesta förklarat uppgiften på svenska i stället för på ryska. Svarade man någorlunda begripligt, fick man en klapp på huvudet, en vänlig gest av höga vederbörande. Efter förhöret fick vi sjunga. Den obligatoriska sången var hymnen: "Boschje tsarja hrani" (Gud bevara tsaren). Men vi kunde även en och annan rysk folkvisa. Sångundervisningen bestod ju i inövandet av ryska sånger med en och annan svensk psalm som påbröd. Inte begrep man just mycket av innehållet i sångerna. Inte ens den svenska psalmen med sin högförnäma poesi gav någon utdelning. Vår arma dialekt räckte inte till för ernående av inre beröring. All profan sång i skolan var bannlyst. Svenska predikanter hälsade ofta på i svenskbygden och den ena väckelsen avlöste den andra. Folk var som hypnotiserade. Lärarna valdes på stämman som även bestämde hans lön. Han måste rätta sig efter den allmänna opinionen. Sjung gärna ryska sånger som gubbarna inte förstod men akta sig för att lära ut någon svensk folkvisa. Detta var synd och ledde till förtappelse.

I seklets början hade folkskollärare Joel Nyman bevistat folkhögskole- och andra kurser i Sverige. Han blev lärare i Höbring och brann av iver att få göra något för sina försoffade landsmän. Men hur? Så gott som all föreningsverksamhet var förbjuden. Hur skulle man få över svensk litteratur? Under sin vistelse i Sverige hade Joel Nyman kommit i beröring med den svenska blåbandiströrelsen. Nykterhetsföreningen tilläts även i Ryssland. Joel Nyman, som själv var absolutist slog till. Han samlade några intresserade ungdomar, försåg dem med blåa band och saken var klar. Joel Nyman var ingen vän av det starka ölet, som bryggdes i gårdarna, ofta med skrån och slagsmål som följd. En högst olämplig grogrund för estlandssvensk ungdom. De som gick med i den nybildade nykterhetsföreningen fick avge löfte att vara nyktra och ölet som eventuellt bryggdes i vederbörandes hem fick inte verka berusande. Märk väl att hembryggda ölet var en nationaldryck. Man bjöd alltid sina gäster på öl. Seden med kaffe och dopp var okänd. Alltså gick det inte helt att förbjuda ölet, men dess styrka, alkoholhalten, kunde regleras. Rörelsens motståndare gjorde sig lustiga över det lilla blå bandet på kavajuppslaget. Det bildade en magisk linje som ett öl- eller snapsglas inte fick passera. Dess bärare var feg, menade man. Tack vare föreningen kunde åtminstone svensk nykterhetslitteratur rekvireras från Sverige. Ett och annat skönlitterärt verk slank väl också någon gång igenom den ryska censuren.

MÖTEN FÖR ESTLANDSSVENSKARNA

anordnas i

Immanuelskyrkan, Tulegatan 3, Stockholm

Lördagen den 12 november kl. 18.00.

Samkväm med kaffe

Lars Lindström visar bilder från Bibelns länder och berättar

Söndagen den 13 november kl. 15.00

Predikan av pastor A. Johanson

som också är närvarande på lördagskvällen

Johan Hammerman

J. N. ledde även en blandad kör som samlades till sångövningar i skolan. Men för att få bort alla ungdomar i byn från ölstånkan och bygatan organiserade han en ungdomsförening, Kamratringen. Naturligtvis under Blåbandsföreningens hägn. Man ordnade samkväm i skolan, sjöng svenska sånger och lekte svenska sånglekar, som han lärt sig under sin sverigevistelse. Genom mina syskon hörde jag om dessa utomordentligt roliga tillställningar.

Min lärare bar också blåbandsmärket och var verksam i föreningen. Skolans lilla bibliotek innehöll till en början endast ryskspråkig barnlitteratur. Vi var ju ryssar! En gudabenådad dag meddelade läraren, att vi nu hade tillgång till svenska sagoböcker. Vilken angenäm överraskning! Trots lång skoldag, lång skolväg och långa utantillaxor lånade jag hem svenska sagoböcker. Vi hade inte läxfria sön- och helgdagar. Tvärtom fick vi då två gånger så långa läxor. Men ännu större överraskningar skulle vederfaras oss. En dag hade läraren med sig i klassen små bruna häften. "Detta är svenska sångböcker. Ni kan köpa dem för nio kopek per styck", c:a 18 öre. Sångboken hette 200 valda sånger. För min del väckte denna oansenliga bok en enorm entusiasm. Hemma accepterades den också men i några hem bannlystes den. En målsman blev till den grad upptänd av helig vrede, att han ryckte den lilla boken ur sonens hand och begravde den i dryckestunnan som stod närmast till. Boken upplöstes väl så småningom i den jäsande brygden. Kan man tänka sig ett mera drastiskt sätt att tillägna sig den ogudaktiga svenska sången? Utan egen förskylan genomsyrades hela den renläriga familjen. Enligt min mening innehöll boken otroligt vackra sånger. Texterna var lätta att förstå och så gripbart enkla. Se vå-

gorna stråla i morgonens glans. De vagga vår jolle i ljuvlig dans. Vem av oss ungar hade inte någon gång i en jolle vaggats i ljuvelig dans? Härlig är kvällen, Ut en suck sig smyger, Morgon mellan fjällen, Storm och böljor tystna re'n, Ack, nu är det vinter, Du mörka gran, Söndagsmorgon o. s. v. o. s. v. Den lilla glädjekällan blev min käraste klenod. Jag hade den med i fickan, när jag vallade korna och hästen. Ofta var den mitt enda sällskap, när jag strosade i skogen eller utmed stranden. En gång nere vid havet passerade en rysk patrullbåt strax utanför grynnorna. Kvickt kom min lilla bok fram och jag sjöng en rungande svensk sång, vilken minns jag inte, som protest mot onödigt hårda förordningar. Även sedan jag slutat skolan, gjorde den lilla boken mig sällskap. När jag år 1916 mobiliserades och skickades inåt Ryssland följde den med. Våren 1917 kommenderades fältbatteriet som jag tjänstgjorde i till Riga-fronten. Med i fältutrustningen var min enda svensktalande vän: 200 valda sånger till tröst och uppbyggelse.

Ännu en liten oansenlig bok förtjänar ett omnämnande. Det är Sjögrens Rättskrivnings- och satslära. Den kom ungefär samtidigt med sångboken. Rättskrivningsläran revolutionerade hela moderns undervisningen. I stället för tröttande avskrivning fick vi lära oss att tillämpa rättskrivningsregler. Det var en stimulerande sysselsättning. Den lilla boken var seglivad. Jag tror att den i många skolor praktiserades ända till uppbrottet 1945.

Käre läsare! Tro nu inte att införandet av svenska läroböcker var riskfritt. Dessutom kunde Joel Nyman i handling inte låta bli att opponera sig mot Rysslands förryskningspolitik. Han sammanställde de mest tongivande bönderna i kommunen, skrev en petition till inspektören om att få undervisa på svenska i alla ämnen utom i ryska. Resultatet lär inte ha låtit vänta på sig. Rykten om arrestering av petitionens tillskyndare började cirkulera. En natt anlände hans mamma med hästskjuts, övertalade sin stridslustne telning att följa med till Hapsals järnvägsstation, löste biljett till S:t Petersburg (Leningrad) varifrån han via Finland skulle resa till Sverige. Han lär i alla fall ha stannat kvar några dagar hos en bekant i S:t Petersburg. Där nåddes han per telefon av lektor Hans Pöhl, som kunde meddela honom att faran för denna gång var över, och att han kunde återvända till sin skola. Av baron Gustaf von Taube, som även bidrog med en viss summa till lärarlönen, fick han en anmaning att ta det försiktigare. "Vi tyskar vill också ha autonomi, men vi får inte gå fram så där burdust. Tag det litet försiktigare i fortsättningen". När Joel Nyman sökte lärartjänsten i Höbring hade samme baron Taube sagt angående honom och hans far, kantor Johan Nyman: "Jag vill inte gärna ha med de här småväxta nymännen att göra. De är så besvärliga". Tack, för att de var besvärliga!

EN RESA TILL REVAL

Den 26 juni 1966 for jag i sällskap med 14 andra svenskar med finska båten Ilmatar från Skeppsbron i Stockholm. I början hade vi solsken, senare en åskskur, så solsken igen. Natten och morgonen var det grått och disigt. Vi kom till Helsingfors kl. 9; kl. 10 for vi från Helsingfors med ryska båten Vanemuine. Då var det solsken och vackert väder. Klockan 13 syntes Reval med Olaikyrkotornet, Domberget med Långe Herman och Domkyrkan samt fabrikskorstenarna i Kopple. Det kändes underligt, när jag såg en skymt av vårt forna Reval, som vi varit tvungna att lämna.

Klockan 16 rysk tid lade båten till vid kajen. Så genom tullen. Dess män var mycket hyggliga, så vi blev fort färdiga. Så med buss till hotellet Palace, som ligger vid Vöiduväljak 3 (Segerplatsen 3). När vi hade fått våra dubbelrum på 4:de våningen, så fick vi mat. Maten var bra och bädden likaså. Efter maten fick den som så önskade gå ut på egen hand. Jag åkte taxi i 12 min., som kostade 50 kopek (2:87 sv. kr). Men att åka spårvagn genom hela stan kostar 3 kop., och åka buss kostar 5 kopek genom hela stan.

Nästa dag var jag till två bekanta. Varje morgon kl. 9 på hotellet hade vi frukost, kl. 14 lunch, 20 middag. Maten var god på hotellet och personalen var vänlig. Jag tackade servitören för god mat. Han sade: "Vi kan ej sätta fram dålig mat åt utlänningarna". Vid livsmedelsaffärerna stod folk i långa köer. Jag stod på gatan mittemot och såg då de kom ut med sina matvaror i nätkasse. Det fanns inget papper om matvarorna. Där var gammal potatis — färsk fanns ej någonstans — bröd, halvt kålhuvud, en mjölkflaska, ibland en halv surlimpa. Vetebröd kunde folket inte köpa. Men på hotellet fick vi olika sorters bröd. Men stadsborna skulle den 1 maj, den 21 juni, den dag då röda fanan hissades på Långe Herman, och den 8 oktober få köpa 2 kg vetemjöl per person. Men ändå verkade de glada och nöjda.

På gatorna var det mycket rent. Kvinnor med kvast, skyffel och hink höll dem rena. Inga fyllerister kunde jag se. En dag var vi i grupp till Rosalka-blomsterutställningen. Där var det mycket fint och rent. Samma dag till Pirita badplats, där vi fick bada. Det var en mycket fin badplats med tusentals badare. Katrinendahls slott och Peter I:s sommarhus är båda museum. Utan- och innanför snyggt. Rosalka-statyn är kvar, med mycket blommor runtomkring. F. d. stora torget är fullplanterat med träd, buskar och blommor. Vackert att se på, vemodigt att tänka på.

Onsdagen den 29 juni var jag ute på egen hand igen. När jag gick Laitänav (Bredgatan) och kom fram till Olaikyrkan, var den öppen och jag gick in. Då var det jordfästning. Locket på kistan var

Samling vid minnesstenen utanför bönehuset i Kärrslätt sommaren 1919.

En mid- sommarafton

Med tacksamhet och vördnad skola vi minnas midsommaraftonen 1966, då vi åter hade glädjen att få samlas i det gästfria Österblomska hemmet i Spånga.

I många år ha de uppoffrande systrarna Österblom inbjudit ormsövännerna att fira midsommarafton hos dem, och i år då det var ett trefaldigt jubileumsår, var det särskilt högtidligt. Det var 15-årsjubileum sedan de började visa filmer från Ormsö och 30-årsjubileum av det högtidliga avtäckandet av minnesvården av vår högt värderade missionär och lärare L. J. Österblom på Ormsö prästgård. (På minnesstenen står det: Rest till Missionär L. J. Österbloms minne. Andlig och kulturell banbrytare på Wormsö åren 1873—1887. Ordsp.-b. 9. 10.) Vidare var det 80-årsjubileum sedan Österblom landsförvisades och fick lämna Ormsö. — Det var även tal om att det skulle bli sista midsommaraftonen som vi var inbjudna, men det ska vi väl inte tro.

Det var en strålande vacker midsommarafton och alla de 100-tal gäster, som samlades och togs emot av fröknarna Österblom, var glada och strålade ikapp med midsommarsolen. Sedan tågade vi till missionssalen, där fröken Anna hälsade alla hjärtligt välkomna och vi fick slå oss ner vid de dukade kaffeborden och njuta av allt det goda. Pastor Vesterberg talade och framförde gästernas tack till fröknarna Österblom för allt det arbete, som de hade nedlagt för vår trevnad.

Efter kaffet blev det utflykt till makarnas Österbloms gravplats. På gravvården står det skrivet:

Till minne av L. J. Österbloms och hans makas missionsgärning på Ormsö, Estland, under åren 1873—1886.

Tacksamma vänner från Österled

Vid graven var en stilla andaktsstund med vittnesbörd och sång. Pastor Vesterberg läste Hebr.

13:7: Tänken på Edra lärare, som hava talat Guds ord till Eder, sen huru de slutade sin levnad, och efterföljen deras tro.

Efter minnesstunden vid graven samlades vi i missionskyrkan, som är alldeles nära intill Österbloms-hemmet och där pastor Birger Vesterberg är föreståndare. Där fick vi se filmer från Ormsö, fick se tillbaka i minnenas värld, se våra kära barndomshem, som vi fått lämna — och många av våra nära och kära, som inte finns ibland oss längre. Där var bilder av böneplatsen där Österblom predikade och hans vackra minnesvård på Ormsö prästgård, vars 30-årsjubileum vi nu firade. Där stod kyrkan och minnesstenen över de fallna frihetskämparna i 1:a världskriget och där var bilder av minnesstenen vid Kärrslätt bönehus, där Österblom själv är med då han vid 82 års ålder besökte vännerna på Ormsö.

Vi satt gripna, såg och lyssnade hur värtaligt fröken Anna berättade och levandegjorde allt för oss.

Högtidsdagen avslutades med att pastor Vesterberg och Johan Hammerman framförde gästernas varma tack till de uppoffrande systrarna Österblom.

Sådana högtidsdagar är milstolpar på vår jordvandring och skola sent eller aldrig glömmas.

Katarina Hammerman

PASTOR ARTHUR JOHANSON

har flyttat till Skara, där hans adress är Kaplansg. 3. Den som önskar, kan gratis få någon eller några av hans skrifter:

1. ESTLÄNDSKA ÅR
2. DET TREDJE BREVET
3. VÅR GEMENSAMMA TRO
4. VÄNNER EMELLAN
5. ATT VARA EN LÄRJUNGE

Edvin Lagman

HELGERNA HOS OSS

För mig började årets rad av helger med påsken, inte med nyår och trettondag. På något sätt har också påsken alltid för mig framstått som den vackraste av helger, uppståndelsehelgen, det återvändande ljusets helg.

Ens barndoms minnen har just föga anknytning till påskens innebörd. Det är den yttre inramningen och de små avbrotten i senvinterns vardag som lämnat kvar fragment och bilder. Först naturen. Ljuset var på frammarsch, vintern höll på att rinna bort. Man kunde stanna i skogsbrynet och känna doften från de bara fläckarna på marken, där snön just smält undan, man kunde se solljuset flöda över granar och tallar. Det kunde också vara längre hunnet på året. Jag minns en långfredag — det var det skickesediga året 1943 — när en varm vind blåste in regn från havet och fick marken att grönska på några timmar.

Men det var inte bara naturen som skapade påskens atmosfär. Människorna och deras göromål var naturligtvis viktigare. Det började kanske med hälsningar från en eller annan släkting i Sverige, som skrev ett kort med kycklingar eller harar på; en fläkt från den verkligt stora världen drog därmed ut till våra fjärran marker. Men en vecka före själva påsken kom ju palm-söndagen. Då skulle man ut och plocka *vide palmar*, sälkvistar med ullig videung på, allt till minne av Jesu intåg i Jerusalem. Det kunde hända att man hittade någon av dessa röda vackra buskar, och hade man tur kunde det finnas mjuka, duniga blommor på kvistarna; men vanligen plumsade man förgäves i smältvattnet eller pulsa i den av dagsmejan åtgångna snön. Var det en klar morgon, hade rimfrosten dragit en vit hinna över fjolårsgräset på barfläckarna, och man kunde ta sats och kana i sina släta nöthudsskor, *skua*.

Så räknade man dagarna: *kråk måndan, trano tistan, ask otstan, skär torstan*. Helgförberedelser kom i gång, vörten doftade söt, humlen doftade friskt och fränt och ölet skummade i jäskaret, *gärt-kare*. Rökt fårkött fanns sedan hösten innan, det hade sparats något gott fårlår. Bröd bakades, finare bröd, *kako-bre* eller kanske till och med *hoit-bre* av renaste vetemjöl. Underligt nog tyckte jag alltid bäst om det svarta, sura rågbrödet.

Det blev skärtorsdagskväll. All ävlan stannade av, helgen gick in, tänkande och kännande människor förnam den heliga måltidens gemenskap, som spände över tvåtusen år och famnade hela jordens krets. Men vad vet ett barn om sådant!

Nästa dag hette *lång fridan*. Det var korsfästelsens och lidandets dag, det visste man. Man

hade gått i söndagsskolan och man hade hört sina föräldrar berätta, man hade kanske också läst i bibeln om de stora händelserna. Det var bön i skolhuset; där var man med, för där sjöngs det och där var människor församlade. Men så sprang man sedan i flock med de andra pojkarna på bygatan och gjorde just ingenting, kanske kastade ord efter de större pojkarna, som redan hade smakat helgölet. Och den dagen gick och det vart kväll, en kort kväll runt oljelampan, och det vart morgon och påskafton, *påsk-laodar* eller *båka laodan*, det senare skämtsamt. F. ö. var bakket redan klart. Lördagen var lögardag. Helgaftnarna var alltid lögardagar. Då gick man till bastun tidigt, på förmiddagen eller kanske redan i gryningen. På skämt kunde storebror leka julgås även i påskbastun, men fornärvda ceremonier hade vi inte. Skurade golv, färskt granris vid trappan och nystrukna vita gardiner är detaljer som avtecknar sig mot det försvunnas fond. Likaså ens kamp med "strykmaskinen" när byxorna skulle pressas. Påskaftonen avslutades också med bön i skolhuset.

Påskmorgonen skulle man upp tidigt för att få se solen dansa. Jag lyckades aldrig få se detta under, som förmodligen skulle vara ett uttryck för naturens glädje över uppståndelsen. Men jag minns de klara, vackra påskdagarna, som kom år efter år, genom ens barndom och ungdom; man målade ägg genom att koka dem med lök eller lav i vattnet, senare med silkepapper i olika kulörer omkring, man knackade och åt ägg, som ansågs innehålla mycken styrka. Och påsken varade i dagarna tre, den kom med ljuset och våren, och den pekade fram mot Kristi himmelsfärd och pingsten, *hård-doa*, hänryckningens, lövets och blommornas helg.

Pingsten kom mest direkt av alla de stora helgerna. Men den kom med naturens överflöd. Den var intimt förknippad med naturen och dess färg-ring. Visst bakade man, och kanske bryggde man, och visst hade man helgmat. Men björkarna och häggarna, som togs in i stugan, var det stora evenemanget. Tänk på blandningen av nyskurat golv, granris, björk, hägg och tidiga blommor, *oxläggjar*, *ängeblomar* (majvivor) och *rota-klockar* (smörbollor, trollius)! Ungdomarna hade vid det laget flyttat sina sängar till sommarens sovställen i vindskammare och visthusvrår, och även där doftade naturens försommargrönska.

NÅGRA INSÄNDA MANUSKRIFT

har fått vänta på publicering. De kommer i följande nummer.

Red.

Till helginslagen hörde alltid bönemöten och gudstjänster. Men ungdomen roade sig på annat sätt. När pingsten kom, hade markerna hunnit bli torra efter smältvattnet, och ute tråddes dansen i en skogsglänta på kvällarna. På eftermiddagarna gick "storpojkar" till grannbyn för att klå upp den byns pojkar och fria till flickorna.

Dyngan hade körts ut, maskrosen blommade på åkerrenarna, nästan hela dygnet var det dag, då midsommaren kom. Även nu tog man in löv och blommor, man badade bastu och bakade, fast midsommaren ju bara hörde till de små helgerna, endagshelgerna. När det skymde, hade ungdomen samlats vid stranden eller i en skogsglänta eller på en sandkulle. Där hade en jättehög med ris och ved tornats upp. Överst på en stång fanns kanske ett vagnshjul eller ett tjärtunna. Och plötsligt flammade bålet upp och lyste på gestalterna runt omkring. Det var utifrån sett svarta silhuetter, som snabbt rörde sig hit och dit, slängde på nytt bränsle, rörde om i glöden. Så ljud sång, det var ringdansen som gick, så ljud dragharmonika, och då gick vals och polka över backen.

När jag var skolpojke hemma i byn, hade vi pojkar fått för oss att vi skulle tända midsommareld på en stor sten, *Aike-stain*, ute i vattnet några tiotal meter från stranden. Jag var med bland dem som ordnade till riskärvarna på stenen. Så tände någon på och rök och lågor slog upp. Jag var plötsligt ensam på stenen, hoppade i panik och missade båten — men fick tag i relingen och halades upp. Jag kunde då ännu inte simma. Det blev en våt midsommarkväll, men man torkar fort när man är ung, och vattnet känns inte så vått som när man blir äldre.

Så fick solen vandra sin bana ett halvt år innan nästa helg kom, men så kom också den som de flesta räknar som den största. Hösten kröp in på knutarna, dagarna krympte, havet blev grått och larmande, skogarna brusade och stugorna blev små i den ruvande skymningen. Kanske kunde det klarna upp någon gång, det kunde en morgon ligga tunn och genomskinlig is på vattnet. Då kanade man på *Skån-vike* eller sprang så att den tunna isen böljade i en stor våg framför fötterna. Men vanligen ville det inte bli frost och snö till jul. De flesta jular jag minns från min barndom är s. k. gröna jular, med leriga vägar och ruvande mörker. Men man väntade.

Adventet gick inte i skyltningens och köpen-skapens tecken. Det fanns inte mycket kontanter att köpa för, och stan var långt borta. Men pojkar köpte karameller, *kom-feggar*, och nötter hade sparats och torkats. Man knäckte ofta med tänderna, inom parentes sagt, och tänderna höll. Julgransljus inhandlades också, dessutom vete-mjöl till det stora helgbaket. Nya kläder syddes företrädesvis till jul. Hemma höll vi oss inte med julklappar, men julljus och silkepappersfigurer i granen gav mer än nog av julglädje.

Men vi ska ta det i tur och ordning: brygd, bak, det senare på själva julafton. Korvstoppning, ock-

så på julafton. Det var den där ljuvliga korn-grynskorven, som fick stå i ugnen i en stekpanna tills den blev gyllenbrun. Hårdrokt skinka som koktes. Så vaknade man tidigt i ottan vid att golvsurningen var på gång. Det hela utvecklades i rask takt. Ugnen eldades under tiden, så in med brödet, så korvstoppningen. Familjens manliga medlemmar eldade bastun, och när det första gryningsljuset silade in, tog man sina rena underkläder under armen, en hink hett vatten i handen och ilade till badet. Som liten var man rädd för julgåsen, ty man hade syndat åtskilligt under det gångna året, och dessa synder skulle nu sonas. Fast det blev aldrig något helt med gåsens haccande. Man kom så in till nyskurat golv och nystrukna gardiner, tog på sig och begav sig ut för att leta efter julgran. Det var konst att få fram en riktigt fin gran, men när man tänker på alla äkta norrlands- och smålandsgranar som säljs här, så behöver man inte skämmas för något av de julträd man bar hem under årens lopp.

Så skulle kvinnorna till bastun, och därefter kunde man börja tala om att ta in granen. Sen gick det hela vidare: mat — jag minns inte riktigt vad vi åt, förutom *kako-bre* eller *hoit-bre* hade vi förmodligen kalvsylta, *stude* — på med finkläderna, iväg till skolhuset, där det var julaftonsbön och söndagsskolfest med påsutdelning, hem igen vid femtiden, kvällsvard vid tänd gran — nu åts den gyllenbruna korven som stått i ugnen — och så en stunds samvaro med julsånger: Nu så kommer julen, Fröjdens vart sinne, När juldagsmorgon glimmar, O du saliga m. fl. Man lade sig tidigt, för nästa morgon var det otta i kapellet.

Efter julottan besökte man släktingar och vänner, och så förlöpte julens tre dagar. Fjärdedag jul var bara halv helg; men när ett påbud utgick att denna dag skulle vara att betrakta som vanlig vardag, väcktes en opinionsstorm. Man kunde inte återgå till de dagliga sysslorna så häftigt och utan övergång. Samma gällde förresten också påsk och pingst. F. ö. blev det slutligen bara två helgdagar de stora helgerna och barnen måste tredjedag påsk och pingst till skolan, något som togs mycket illa upp och så smått skylldes på skolläraren.

"Det gamla år framgånget är, nytt kommer nu i stället här", det är praktiskt taget allt jag minns av nyårsfirandet. Inga speciella ceremonier, annat än att man stöpte bly. Man tog in ny gran, julgranen brukade inte sättas i vatten och började därför rätt snart barra. En vecka till bara, och så red heliga tre konungar in på sina kameler, men på trettondagens kväll red de bort igen och hade då med sig hela den långa raden av helger. Och barnen började åter i skolan. Men nu hade året vänt i sin bana, det ljusnade mot kyndelmäss och fettisdag, *krupa tistan*; snart skulle vårens sol flöda över barnen, som ute i smältvattnet sökte efter *vide palmar* till minne av intåget i Jerusalem.

Samlas i klungor . . .

*Styrelsen i arbete före års-
mötet.*

Så här glatt leende har Edvin kommit som ordförande i tio år. Hans smittosamt vänliga sätt har gjort våra sammankomster trivsamma.

Församlingen lyssnar till Edvins anförande, som vem som helst nu kan läsa, för det står i tidningen.

Bilder från hembyggs- dagen

Foto R. Treiberg.

Det äts medan solen skiner och
Baggenfjärden glittrar.

Karin Espling talade om Eibo-jul på Eibo-mål. Bäst det var kallade hon Ols Hjalmar upp på podiet och så "jola" de tillsammans om "Sant-Martins daen å Katjana".

Salarna var ovanligt trånga i år, för det var så mycket folk.

Högtalaren återgav varken ord eller toner — bara pop. Den kom ej till användning.

Kollekt anbefalldes, och man lättade på pungen för 355 kronor.

Dansa själv . . .

Vad är det som alla tittar på? — Rågö danslag förstås. Här är de: Pöhls Ingeborg (danslärare), Estomsas Sigrid, Dampes Erene, Poas Karin, Börs Elise, Brångors Aina, Nikors Linnea, Simas Anna-Lisa, Djus Albert, Nädergårs Jalmar och Endel, Ols Jalmar, Nikors Oswald, Ars Ragnar, Labb Olle, Börs Värner, Simas Rode (spelare).

Forts från sid. 4

avlyftat och stod mot altarringen. Innan akten började gick jag fram till kistan; då såg jag att det var en äldre man. Det var omkring 40 människor samlade.

Söndagen den 3 juli var jag åter till samma kyrka kl. 10 fm. Då var kyrkan fylld med åhörare. De hade i alla gånger reservstolar, och endast 4 st. var tomma. En stor sångkör var på läktaren; tre personer vittnade. Man hade även nattvardsgång. Sjöngo ur Talle kütus (Lammets lov). Under bönen böjde alla knä. Det var ett härligt möte. Både unga och gamla, även barn, men mest äldre. Det var flera tusen samlade. Jag tyckte det liknade ett gammalt Estlands-möte. Vilka böner, som uppsändes efter mera Andens kraft!

Där i Olaikyrkan samlas baptister och andra frikyrkliga varje söndag kl. 10 fm. och 17 em. samt varje tisdag kl. 17. Även i Jaani- och Karlikyrkan hade man möten kl. 10 på söndagarna. Där har lutheranerna sina möten. I Olaikyrkan träffade jag sådana, som jag förut på 30-talet träffat i andra bönehus. Svenska kyrkan hade först efter kriget varit magasin några år, så hade den blivit stall för hästar under 4 år. Men nu är den gymnastiksal för en skola. All inredning av forna kyrkan var borta. När jag steg in, så höll några skolpojkar på att leka där. Nikolaikyrkan håller man på att restaurera, för att den ska bli museum. Rahumägi gravgård var som förr begravningsplats med blomstersmyckade gravar. Jag var där en gång. Men Kalamaja-gravgården håller de på att göra till park.

Den 3 juli em. träffade jag 4 st. pojkar från Roslep och fick tala med dem om förr och nu. De bad mig hälsa till alla, utan att nämna någon vid namn.

Människorna som går på stan är välklädda. Utanför vårt hotell var det 3 busshållplatser, som jag kunde se från fönstret. När det regnade, så hade somliga regnkläder av plast, andra paraply. I skyltfönstren såg jag kostymer för 65—110 rubel. Men arbetarnas månadslön varierar mellan 30 och 90 rubel per månad. Däremot var hyran låg. De kunde betala den med en dagspenning + bränslet, och flera familjer delade köket. Hade de mindre lön, så blev hyran mindre.

Nu vänder vi mot hemmet. Bussen kommer och vi åker till hamnen. Så genom tullen vilket går i all hast, vi har i förväg i tullväntrummet fått papper, där vi skulle fylla i vad vi hade i väskorna och hur många väskor vi hade.

Det var den 4 juli kl. 19.45 som båten Vaneuine lade ut från kajen i Reval. En stor skara stod på andra sidan trådstaketet och vinkade farväl.

På Finska viken blåste det friskt. Framme i Helsingfors kl. 23. Dagen därpå kl. 14 med svenska båten Birger Jarl. Då var det vackert väder. I Stockholm kl. 9.30.

Nu är jag hemma med många minnen från Reval och våra egna där.

Till Kustbons läsare av August Stenberg.

BERÄTTELSE

över verksamheten inom föreningen Svenska Odlingens Vänner från årsmötet 1965 till årsmötet 1966.

Styrelsen har under det gångna verksamhetsåret haft följande sammansättning: ordförande: Edvin Lagman, ledamöter, valda för tiden intill årsmötet 1968: Hugo Mickelin, Ivar Poëll och Albert Vesterby,

till årsmötet 1967: Viktor Aman, Lars Broman, Elmar Nyman och Anders Lindkvist,

till årsmötet 1966: Richard Aman, Einar Hamberg, Alfred Heldring och Johan Vallin.

Styrelsen har inom sig utsett till vice ordförande Elmar Nyman, sekreterare Viktor Aman, skattmästare Lars Broman och till klubbmästare Albert Vesterby, sedan föreningens uppskattade klubbmästare under många år, Anders Lindkvist, undanbett sig förnyat uppdrag.

Föreningens revisorer har varit Christina Stenholm och Emil Lindkvist med Ivar Stahl och Anders Sarberg som suppleanter.

Antalet föreningsmedlemmar har under verksamhetsåret varit omkring 400.

Styrelsen har under verksamhetsåret hållit två protokollförda sammanträden. Arbetsutskottet har fört protokoll vid ett av sina sammanträden.

Föreningens tidskrift Kustbon har under år 1965 utkommit med fyra nummer. Redaktör och ansvarig utgivare har varit Edvin Lagman, redaktionssekreterare Lars Broman. Antalet prenumeranter var omkring 1450.

Föreningens årsmöte hölls söndagen 22 augusti i Baggensalen, Saltsjöbaden. 49 medlemmar deltog jämte ett större antal andra estlandssvenskar. Den efterföljande hembygdsdagen inleddes med hälsningsanförande av föreningens ordförande, som även läste en dikt av Gustav Fröding. Mats Nyman spelade piano. Dagens föredrag hölls av Elmar Nyman, som talade om händelserna i Estland och dess svenskbygd sommaren 1940. I serien av anföranden på estlandssvenska folkmål läste Alexander Samberg skisser på Korkis-svenska. Efter programmet spelade Runar Grenfeldt till dans liksom under tidigare år. För bestridande av kostnader för dagen upptogs en frivillig kollekt, som inbringade kr 371:98.

Föreningens höstsamkväm ägde rum lördagen 13 november i Margaretaskolans festvåning på Adolf Fredriks kyrkogata i Stockholm. Lars Lindström berättade om en resa till Bibelns länder och visade en stor mängd färgbilder från dessa trakter. 182 personer deltog i samkvämet.

Söndagen 17 april 1966 anordnade föreningen filmafton i KFUM:s lokaler, Snickarbacken 2, Stockholm. Visningen omfattade filmer från den gamla hembygden och sköttes av Anders Stenholm. Antalet deltagare var omkring 180.

Föreningens böcker har under 1965 sålts i 220 exemplar. Arbetet på den avslutande tredje delen av En bok om Estlands svenskar fortskrider.

Föreningens inkomster har bestått av medlemsavgifter, av intäkter från föreningens publikationer, överskott från föreningens samkväm samt av räntor. Verksamheten har under år 1965 lämnat ett överskott på kr 10 150:48 mot ett underskott av kr 18 404:99 under närmast föregående år. Balansräkningen 31 december 1965 slutar på kr 21 140:83 mot kr 11 602:89 föregående år.

Föreningen har genom sina styrelsemedlemmar låtit sig representeras vid olika tillfällen. Genom Lars Broman och

Hugo Mickelin har föreningen varit representerad i styrelsen för stiftelsen Kustbohemmet. Av betydelse har även de goda förbindelserna med Riksföreningen och dess Estlandsutskott varit.

Föreningens och Kustbons adress har varit Eknäsvägen 2, Stockholm K, och beträffande boken även Farstavägen

17, Farsta.

Slutligen vill styrelsen till alla, som främjat föreningens verksamhet, framföra sitt varma tack.

Stockholm i augusti 1966.

STYRELSEN.

Vinst- och Förlusträkning 1965.

Kostnader:	
Omkostnader	13.364: 92
Omkostnader "En bok om Estlandssvenskar" ..	1.574: 04
Skatter	248: —
Årets vinst	10.150: 48
	<hr/>
	25.337: 44
Intäkter:	
Medlemsavgifter	18.627: 92
En bok om Estlandssvenskar	6.048: 51
Räntor	661: 01
	<hr/>
	25.337: 44

Balansräkning den 31 december 1965.

Tillgångar:	
Kassa	74: 06
Postgiro	6.358: 40
Bankräkning	14.708: 37
	<hr/>
	21.140: 83
Skulder:	
Insamlade medel	8.294: 74
Diverse Personer	2.695: 61
Vinst under året	10.150: 48
	<hr/>
	21.140: 83

Stockholm den 15 januari 1966

Edvin Lagman
ordf.

L. Broman

JOHAN LINDKVIST

IN MEMORIAM

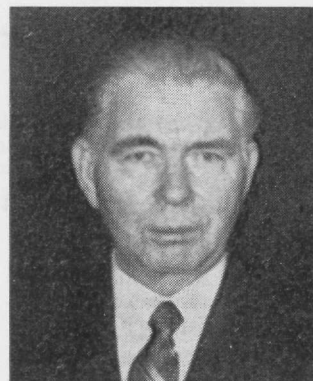
Johan Lindkvist är borta. Vid nära 97 års ålder har han gått till sina fäder i de eviga boningarna. Men alla vi som ha stått i sångkören och sjungit under hans ledning minnas honom som den fina sångman, med det fina musiköra, som han var. Hur roligt var det inte att få samlas till sångövningarna och sedan träda fram och sjunga de vackra andliga sånger, som var mycket noga inlärd. Någon falsk ton fick icke höras. Det skulle vara full harmoni i den fyrstämiga sången. Och de vackra växelsångerna sjöng vi med hänryckning: Jag står på stormig Jordans strand och ser med längtans blick . . . O, vilken syn av sällhets höjd går över all vår tro! Där flyta strömmar utav fröjd, i gröna dalars ro . . . Och Gläd dig nu, du Herrens lilla barnaskara Ty se, fikonsträdet står i knopp . . . Lyften edert huvud opp! Sen opp! Sen opp! Lyften edert huvud opp, då detta sker! med många flera. Ibland sjöngos några estniska sånger också. Ungdomen hade intresse för sången. Och för dem som hade stått i sångkören och sjungit andliga sånger i bönhuset, passade det inte att ta del i världsliga nöjen, och därigenom blev mången bevarad i tron på sin Frälsare.

Han hade också bildat sångkören i Borrby och Hullo och var i 6 år organist och spelade vid högmässan i kyrkan.

Hans älsklingsånger var: Jesus kär gå ej förbi mig . . . Klippa, du som brast för mig . . . All min fröjd jag har i Jesus.

Med tacksamhet skola vi minnas honom.
Frid över hans minne!

Katarina Hammerman

TOMAS FRIBERG

IN MEMORIAM

Den 14 juni 1966 avled i Stockholm tidigare kommunalsekreteraren på Ormsö, Tomas Friberg, i en ålder av 73 år. Född i Norrby, byn som var känd för båtbygge och fiske, bröt dock Tomas Friberg för sin del med dessa traditioner och ägnade sig redan i tidig ungdom åt skrivarbete. Detta resulterade i att han blev kommunalsekreterare på Ormsö. Bland flera övriga åtgärder som vidtogs för att begränsa den svenska autonomin, var även den att Tomas Friberg fick lämna den post som han innehaft ett tjugotal år. För Ormsöborna förblev han emellertid fortfarande deras "veldsskrivare", när den nye befattningshavaren inte kunde svenska. Detta innebar givetvis en dubbel arbetsbörda för Tomas Friberg, men sådant avskräckte honom inte utan han ansåg det vara en självklar plikt att fortsätta att tjäna sitt folk.

Till Tomas Fribergs förtjänster hör även att han var initiativtagare till Vormsö Kooperativa förening, och han fann även tid att medverka i kör

och orkester. I Sverige hjälpte han först Kommit-
tén för estlandssvenskarna med flyktinglägren och
arbetade därefter, till dagen för sin hastiga bort-
gång, vid postverket.

Med Tomas Fribergs bortgång har leden bland
våra aktiva estlandssvenskar ytterligare glesnat.
Detta fyller oss med vemod. Men om minnena får
tala, har vi anledning till tacksamhet. Tomas Fri-
berg var en bland dem som på ett föredömligt sätt
fullbordat sitt levnadslopp och som själv — trots
personliga svårigheter såväl under det fria Est-
lands tid som under kriget — aldrig förlorade
tron på det godas seger.

Jordfästningen ägde rum i Uppståndelsekape-
let på Skogskyrkogården den 2 juli. Hundratals
Ormsöbor hade samlats för att taga ett sista farväl
av den man som oegennyttigt tjänat dem i så
många år.

Ivar Poell

Döda

Fru Julia Boman, född Stahl den 15 maj 1896 i Rickul,
avled den 21 aug. 1966 i Solna.

Johannes Grönström, född den 7 juni 1874 på Nuckö,
avled den 12 maj 1966 i Stockholm.

Anders Stenholm, född den 4 aug. 1910 på Ormsö, av-
led den 9 juni 1966 i Stockholm.

Johannes Stenholm, född den 6 jan. 1888 på Ormsö, av-
led den 1 sept. 1965 i Stockholm.

För allt vänligt deltagande
vid min käre Faders

Ulrich Alkvist

bortgång, samt för alla vackra blommor som ägna-
des hans minne, ber jag få framföra mitt varma
tack.

INGA NYLANDER

För visad vänlighet och allt deltagande i vår stora
sorg med anledning av vår systers

Alice Lindquist

bortgång, samt för den vackra blomstergården vid
hennes bår, framföra vi härmed vårt varma tack.

Stockholm 4/9 1966

FAMILJEN LINDQUIST

Vår kära Mor

Agneta Timmerman

* 1 Oktober 1881
+ 7 Juli 1966

har lämnat oss.
Djupt sörjd och saknad.

BARN

Barnbarn

Barnbarnsbarn

Syskon, släkt och vänner

Därför syns som en sol gått ner
När Modersögat ej strålar mer.

Min kära Maka,
Vår älskade Mor

Maria Westerborn

f. 31/10 1884

har i dag lämnat oss i djupaste sorg och saknad.

Sollentuna 21/6 1966

KRISTIAN

Barn

Barnbarn

Barnbarnsbarn

Tyst och stilla var Din vandring
genom livet

Tyst och stilla blev Din
hädanfärd.

Tack för vad Du gjort och
givit

Vila ljuvt, det är vår
minnesgård.

Vår käre Far och Farfar

Anders Westerberg

* 28/7 1877

har i dag lämnat oss, systrar, övrig släkt
och vänner.

Jakobsberg 24 Juni 1966

ANDERS och ANNA

Kerstin

Tack käre Far för allt.

Sjökapten

Ulrich Alkvist

* 24 Maj 1898
 † 14 Juli 1966
 Sörjd Saknad

INGA

Peter Ewa Maria

Min kära Maka,
 vår älskade Mamma,
 Farmor och Mormor

Julia Boman

* 15 Maj 1896
 har i dag lämnat oss, broder och svägerska, övrig
 släkt och vänner i djupaste sorg.
 Solna den 21 Aug. 1966.

VALDEMAR

Benita och Johan
 Vanda och Per-Erik
 Alrik och Ingegerd
 Gundel och Holger
 Maj-Britt och Bengt-Åke
 Barnbarn

Farväl, lilla Mamma,
 Nu slut är Din smärta.
 Tack för Din kärlek, vila i ro.
 Allt har Du skänkt oss av fullaste hjärta,
 minnet av Dig hos oss alltid ska bo.

Vår kära Mor,
 Mormor och Farmor

Maria Appelblom

f. Ståd
 * 23 September 1889
 har i dag lämnat oss, systrar, övrig släkt och
 vänner i djupaste sorg och saknad.
 Bromma den 21 Maj 1966.

BARNEN
 Barnbarnen

Ack, är det redan här så skönt,
 Är det så härligt och så grönt
 På denna ringa jorden,
 Vad skall det då ej vara där
 I härligheten, när jag är
 En gång förklarad vorden!

Vår kära
 Mor och Farmor

Agneta Bäckman

* 21 April 1874

har i dag flyttat till sitt himmelska hem.
 Sörjd och saknad av oss, släkt och vänner
 samt Lidingö Filadelfiaförsamling.
 Kustbohemmet den 2 Augusti 1966.

ANDERS och MARIA
 JOHAN och BIRGITTA
 Barnbarn
 Barnbarnsbarn

Nu slut är smärtan,
 Du funnit frid,
 Men lämnat hjärtan,
 Som saknar Dig.

Vår kära Far,
 Morfar och Farfar

Gustav Blees

* 28 augusti 1870, Nuckö
 † 21 januari 1966, Eskilstuna
 Innerligt sörjd och saknad av oss, övrig släkt
 och vänner.

BARN
 Barnbarn

På främmande jord och i främmande land
 Du vandrat mot vilan i himmelens strand.
 Vila i frid

Min älskade Make,
 vår kära Far och Farfar

Tomas Friberg

* 29 Januari 1893 på Ormsö
 har hastigt lämnat oss i djupaste sorg
 och saknad.
 Älvsjö 14 Juni 1966.

KATARINA
 Edgar och Kerstin
 Algot och Naima
 Barnbarnen
 Syskon, övrig släkt och vänner.
 Sv. ps. 594

Vår älskade Pappa,
min Bror

Anders Förberg

* 20/7 1891
† 20/8 1966

BARNEN
Syster
Barnbarnen

Du stilla grav, du sälla bo,
min Jesus helgat har din ro.
När dödens afton skymmer
som han jag somna skall förnöjd
från möda och bekymmer.

Min älskade Make,
vår käre Far, Farfar och Morfarsfar

Anders Kornblom

* 31/12 1882
† 5/9 1966

har lämnat oss alla i djup sorg och saknad.

MARIA
Johan Agneta
Lars Nancy
Barnbarn Barnbarnsbarn Broder

Ett strävsamt liv har slocknat ut,
en flitig hand har domnat.
Din arbetsdag har nått sitt slut,
ditt trötta huvud somnat.

Min älskade Maka,
vår kära

Lovisa Heideman

född den 23 mars 1883

har stilla insomnat i tron på sin Frälsare.
Sörjd och saknad av mig, släkt och vänner,
samt Filadelfiaförsamlingen i Stockholm.
Stockholm den 27 aug. 1966.

MATS

Min käre Bror,
Vår älskade Morbror

Johan Lindkvist

17 augusti 1869 på Ormsö
har i dag stilla insomnat. Sörjd och saknad
av oss, övrig släkt och vänner.
Stockholm den 18 juli 1966

KATARINA
SYSKONBARNEN

O, tänk vilken skara
hos Gud
utav vänner som lyktat
sin färd
Och som nu höja lovsångens
ljud
i sitt hem i den himmelska
värld.
Hos vår Gud, hos vår Gud
O, tänk vilken skara hos Gud

Vår lilla Flicka

Lena Carina Kolk

* 18/8 1955
† 15/8 1966

Älskad — Saknad

FÖRÄLDRAR
Bror

Släkt och vänner
Sv. Ps. 515

Alice Lindquist

* 10 Juli 1901
† 13 Augusti 1966
Sörjd och saknad.

VÄNNERNA

Icke död, fast livet flytt
Anden har blott boning bytt.

Min älskade Maka,
min kära Syster

Alma Mathiesen

född den 12/3 1911 i Nuckö
död den 13/8 1966 i Norrköping

EDVARD

Ida

Övrig släkt och vänner

Alltid så lugn och stilla
Tålig och god Du var
Så skall vi alltid Dig minnas
Käraste vila i frid.

Vår kära lilla Mor

Katarina Widgren

* 29/10 1879

† 28/7 1966

I ljusst och tacksamt minne bevarad av oss,
barnbarn, barnbarnsbarn, övrig släkt och
vänner.

Visby den 1 augusti 1966

BARNEN

Tack Mor för allt
under gångna tider,
och alla tankar
för vårt väl.
Nu vilar tanken,
ej den lider,
Nu har Du ro
för kropp och själ.
Du lycklig är,
Du träffat Far,
som Du så länge
saknat har.

Vår käre Far,
Farfar och Morfar

Karl Mathiesen

Född 15 oktober 1876 på Nuckö
Död 13 augusti 1966 i Stockholm

Innerligt sörjd och saknad av

AUGUST JOHANNA

EDVARD HELENE

JOHANNES ELFRIDE

ELVINE AMANDA

ARMILDE VOLDEMAR

Barnbarn och Barnbarnsbarn

Övrig släkt och vänner

Tyst och stilla har Du somnat
ögat slutits, handen domnat
Du var trött, behövde ro
uti Din Faders stilla bo

Vårt hjärtebarn
min älskade Lillasyster

Christina Pöhl

* 2 September 1959

+ 17 Juli 1966

har i dag lämnat oss och flyttat hem
till Gud.

Oändligt saknad av oss,
Mormor, Farfar, Farmor
och övriga anhöriga.

Drevviken 18 Juli 1966

ALBERT och EDIT PÖHL
Helena

Blommorna sluta sitt öga,
böja sitt huvud till ro.
Skydda oss Gud i det höga,
skärma vårt fredliga bo.

Vår kära Mor
och Farmor

Anna Mickelin

* 6 September 1883

har i dag lämnat oss, släkt och vänner.
Innerligt sörjd och i tacksamt minne
bevarad.

Stockholm 8 Juni 1966

HUGO och ARMILDE

Ingrid Jan Eric

Viveca Lennart

Mycket är oss givet
mången skatt så stor,
blott en gång i livet
gives oss en Mor.

Min älskade Make,
vår käre Far
och Farfar

Gustaf Talback

* 20/7 1894

+ 6/6 1966

Innerligt sörjd och saknad av oss, övrig släkt
och vänner.

Kallhäll den 7 Juni 1966

MATILDA
Barn och barnbarn

Bemärkelsedagar

90 år

Anders Mihlberg, född den 23 okt. 1876 i Rickul

85 år

Maria Förberg, född den 8 nov. 1881, Ormsö
Helene Luther, född Mattson den 12 dec. 1881, Nargö
Maria Dahl, född Notman den 24 dec. 1881, Ormsö
Julia Heldring, född den 27 dec. 1881, Rickul

80 år

Lena Hallman, född Strandberg den 7 okt. 1886, Rickul
Marta Blomkvist, född Haggars den 12 okt. 1886, Runö
Kristof Greisman, född den 13 okt. 1886, Nuckö
Adina Luther, född den 1 nov. 1886, Nargö
Pauline Lagman, född Bles den 9 nov. 1886, Rickul
Katarina Friberg, född Mickelin den 10 nov. 1886, Ormsö
Anders Grönman, född den 13 nov. 1886, Ormsö
Maria Jäger, född Isaks den 3 dec. 1886, Runö
Lena Vesterman, född Borrman den 6 dec. 1886, Rickul
Marta Luise Pardo, född Lindman den 14 dec. 1886, Reval
Elvine Bærg, född Aavik den 16 dec. 1886, Reval
Hanna Helene Mattsson, född den 21 dec. 1886, Reval

75 år

Katarina Friberg, född Landman den 10 okt. 1891, Ormsö
Mathilda Timm, född Bäck den 10 okt. 1891, Ormsö
Johannes Broman, född den 19 okt. 1891, Rickul
Julia Österman, född Borrman den 21 okt. 1891, Rickul
Maria Gutman, född Soogna den 24 okt. 1891, Korkis
Katarina Svan, född Duskas den 2 nov. 1891, Runö
Rose Hallman, född Treiberg den 16 nov. 1891, Rickul
Katarina Nilsen, född Nyblom den 17 nov. 1891, Ormsö
Mina Lindqvist, född Roberg den 27 nov. 1891, Rågöarna
Johan Mickelin, född den 27 nov. 1891, Ormsö
Julius Brus, född den 3 dec. 1891, Odensholm
Johannes Fulkan, född den 3 dec. 1891, Vippal
Anton Enggrön, född den 5 dec. 1891, Rågöarna
Lovisa Åkerblad, född Lagman den 7 dec. 1891, Rickul
Alexander Sundma, född den 10 dec. 1891, Nuckö
Carmen Hasselblatt, född Johansson den 15 dec. 1891,
Rakvere

70 år

Anton Stahl, född den 2 okt. 1896, Rågöarna
Elvine Brun, född den 4 okt. 1896, Nuckö
Anna Luks, född Holm den 12 okt. 1896, Rickul
Johan Söderlund, född den 13 okt. 1896, Ormsö
Mathilda, Mitman, född Koinberg den 16 okt. 1896, Nuckö
Janne Leonhard Brus, född den 18 okt. 1896, Odinsholm
Katarina Lundre, född Bäckman den 26 okt. 1896, Ormsö
August Östergren, född den 4 nov. 1896, Rågöarna
Gertrud Masing, född Reichardt den 6 nov. 1896, Reval
Katarina Massalin, född den 8 nov. 1896, Ormsö
Lovisa Dans, född Viberg den 9 nov. 1896, Rickul
Adele Rant, född Lun den 9 nov. 1896, Nuckö
Andreas Elfengren född den 13 nov. 1896, Rågöarna
Lovisa Hallman, född den 16 nov. 1896, Nuckö
Manfred Johannes Vitsut-Wittlich född den 23 nov. 1896,
Reval
Agneta Massalin född Lundkvist den 30 nov. 1896, Ormsö
Liisa Mägi, född Blom den 6 dec. 1896, Dorpat
Alexander Tegelberg, född den 6 dec. 1896, Rickul
Pauline Tanseri, född Laning den 8 dec. 1896, Nuckö

Anders Svahn, född den 13 dec. 1896, Ormsö
Mina Koinberg, född Roberg den 14 dec. 1896, Nuckö
Agneta Lindblom, född Alkvist den 18 dec. 1896, Ormsö
Elvine Vesterblom, född Besterman den 21 dec. 1896,
Rickul
Raoul Alberg, född den 26 dec. 1896, Pärnau

60 år

Marianne Engmaa, född Evald den 2 okt. 1906, Reval
August Sandsten, född den 2 okt. 1906, Rickul
Marta Stahl, född Treiberg den 2 okt. 1906, Rickul
Axel Heldring, född den 14 okt. 1906, Nuckö
Alexander Brunberg, född den 5 okt. 1906, Rickul
Katarina Berggren, född den 16 okt. 1906, Ormsö
Alide Sedman, född Koinberg den 16 okt. 1906, Nuckö
Agneta Lindström, född Bäckman den 22 okt. 1906, Ormsö
Oskar Hendriksson, född den 25 okt. 1906, Reval
Voldemar Seman, född den 28 okt. 1906, Nuckö
Irene Tomberg, född Farman den 30 okt. 1906, Nuckö
Heino Sallert, född den 4 nov. 1906, Reval
Pauline Gutman, född Hamberg den 8 nov. 1906, Rågöarna
Maria Roos, född Söderholm den 7 nov. 1906, Nuckö
Gunnar Moritz, född den 12 nov. 1906, Reval
August Klippberg, född den 24 nov. 1906, Rickul
Pauline Nordman, född den 25 nov. 1906, Rågöarna
Hilda Grönberg, född den 26 nov. 1906, Vippal
Kristof Talberg, född den 29 nov. 1906, Rickul
Nikolai Koinberg, född den 2 dec. 1906, Rickul
Katarina Friberg, född Berggren den 5 dec. 1906, Ormsö
Anders Ahlbom, född den 14 dec. 1906, Ormsö
Hilda Lagman, född den 15 dec. 1906, Rickul
Johan Björkman, född den 16 dec. 1906, Ormsö
Maria Ringberg, född Lindman den 21 dec. 1906, Rågöarna
Johannes Treiberg, född den 23 dec. 1906, Rickul
Linda Norrman, född Truman den 24 dec. 1906, Vippal
Paul Rudolf Herodes född den 25 dec. 1906, Reval
Maria Mets, född den 28 dec. 1906, Antsla
Hans Sjöman, född den 30 dec. 1906, Ormsö

50 år

Maria Sjöman, född Grundström den 1 okt. 1916, Ormsö
Stella Stein, född Orntlich den 3 okt. 1916, Reval
Erna Saarväli, född Lauri den 9 okt. 1916, Reval
Maria Svedberg, född den 14 okt. 1916, Ormsö
Signe Andersson, född Aman den 14 okt. 1916, Nuckö
Agneta Peedu, född Tomsson den 19 okt. 1916, Ormsö
Karl Hjalmar Adelman, född den 23 okt. 1916, Rickul
Lars Friberg, född den 28 okt. 1916, Ormsö/Rågöarna
Alma Jürgensman, född den 1 nov. 1916, Nuckö
Gleb Lindeberg-Lindvet, född den 3 nov. 1916, Reval
Herbert Pärle, född den 3 nov. 1916, Pärnau
Gertrud Engdahl, född Nyblom den 17 nov. 1916, Ormsö
Maj-Lis Lagman, född Vesterbom den 14 nov. 1916, Rickul
Richard Farman, född den 22 nov. 1916, Nuckö
Hans Kröndström, född den 25 nov. 1916, Reval
Tomas Lorentz, född den 28 nov. 1916, Runö
Johan Öman, född den 29 nov. 1916, Ormsö
Linda Pauline Nyman, född Tischler den 6 dec. 1916,
Reval
Georg Erik Kesküll, född den 18 dec. 1916, Reval